

Suojavyöhykkeen perustaminen

Suojavyöhyke on yleensä vesistön varrelle perustettu 30–50 metriä leveä kasvipeitteinen vyöhyke, jonka tarkoituksena on estää eroosiota sekä vähentää pellolta vesistöön kulkeutuvaa pintavaluntaa sekä valunnan mukana kulkeutuvan maa-aineksen ja ravinteiden määrää.

Suojavyöhykkeen voi perustaa, jos lohko on 10 metriä lähempänä vesistöä. Se voi sijaita myös kosteikon reuna-alueella, pohjavesialueella tai Natura-alueella.

TOIMENPITEEN KUVAUS

Uuden CAP27:n mukaisesti 3 metriä leveät suoja-kaistat vesistöjen varrella ovat pakollisia kaikilla tiloilla (Ehdollisuus).

Suojavyöhykkeitä voi perustaa pohjavesialueelle tai Natura-alueelle, jolloin koko lohko saa olla suojavaikkeenä.

Vesistön varrelle perustetut suojavaikheet saavat olla maksimissaan 50 metriä leveitä. Suoja-vaikhe voi olla myös loholla, joka ei ole kokonaan vesistön varrella. Jos peruslohko on osittain suojavaikheeksi soveltuvaa alaa, se voidaan katsoa kokonaan suojavaikheeksi tapauksissa, joissa lohko on:

- alle 1 hehtaari,
- määritelty eroosioherkäksi tai
- lohkoista vähintään 50 % on suojavaikheeksi soveltuvaa alaa.

Suoja-vaikheiksi sopivat lohkot löytyvät VIPU-palvelusta. Suoja-vaikhekorvaus on 350 €/ha.

Suurin hyöty suojavaikheestä saadaan, kun itse suojavaikhe on eroosioherkällä alueella ja kun peltolohkon pintavalunnasta suurin osa kulkee suojavaikheen kautta. Salaojittamattomalla pellolla suojavaikheestä on suurempi hyöty kuin salaojitetulla.

Lohkokohtaista eroosioherkyyttä voi tarkastella Luonnonvarakeskuksen eroosioherkkyyskartoista (<https://maatalousinfo.luke.fi/fi/eroosioherkkyyskartta>). Jatkossa karttapalvelu löytyy: <https://luonnonvaratieto.luke.fi/>.

TOIMENPITEESSÄ HUOMIOITAVA

Suoja-vaikheen kasvusto on uusittava, mikäli sen kyky tuottaa kasvimassaa, sitoa eroosioainesta ja ravinteita heikkenee merkittävästi tai jos lohkolle kasvaa muuta kuin peltomaalle ominaista kasvillisuutta.

Suoja-vaikheen kasvusto on niitettävä ja korjattava vuosittain elokuun loppuun mennessä. Suoja-vaikhe sopii esimerkiksi emolehmien ja lampaiden laidunalueeksi.

Suoja-vaikhetä laidunnettaessa on tärkeä huomioida, ettei laidunpaine kasva liian suureksi. Kovan laidunpaineen seurauksena kasvipeite saattaa kulua voimakkaasti, jolloin tapahtuu helposti maan eroosiota ja ravinnehuuhtoutumia.

Lisäravinnon, kuten rehun, tuominen ei ole sallittua suojavaikheellä. Kivennäiset tulisi tarjota kauempana rannasta. Rantalaitumet tulee aidata erilleen lannoitetuista nurmista, kuten ympäristösopimuksella hoidettavilla kohteilla tehdäänkin.

Suoja-vaikheellä saa tehdä vesistaloutta parantavia lyhytaikaisia toimenpiteitä.

LISÄÄ TIETOA

Kulmala A. 2023. CAP ja vesiensuojelu. Pyhäjärvi-instituutti, Säkyä 9.3.2023. CAP27 — uudet mahdollisuudet vesistöjen huomioimiseen

Niemelä M. 2012. Eläimet rantaan – kyllä vai ei? Opas kestävään ranta-laiduntamiseen. Varsinais-Suomen ELY-keskus 05 / 2012. <https://www.doria.fi/handle/10024/87708>

Uusi-Kämpä J. & Kilpinen M. 2000. Suojakaistat ravinnekuormituksen vähentäjänä. Maatalouden tutkimuskeskuksen julkaisuja. Sarja A 83. <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/440037/asaria83.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tietokortin asiantuntijat: Jaana Uusi-Kämpä, Luonnonvarakeskus ja Jaakko Ilkka, Nautasuomi Oy

